

Vlado Martek

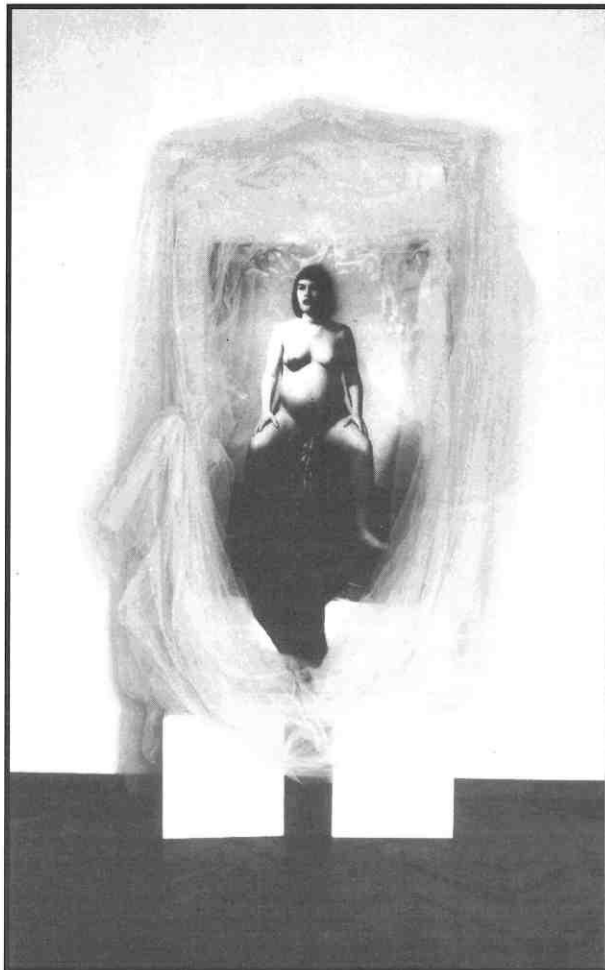
Za Vlastu Delimar

Vlastin je rad kao deka da se pokrijem u nekoj hladnoj umjetničkoj noći, i da snovi budu lijepi kao da su tuđi. Tijelo stisnuto, tijelo kao vlastita metafora, i vlastito samopobijanje u gruboj nježnosti prema drugom. Manipuliranje radošću i odluka da se naređivanjem dotakne ljubav, da se naređivanjem probudi tuga pred nedovršenim stvarima svijeta. Tijelo Vlastino najtužnije je muklo zvono, i posuda komunikacije. Našla je sve? Jer svijet i sudbina u njemu dobrovoljni su. Tjerati šegu s nostalgijom. Puna mjera sebe u javnosti, sličnošću slikovitog svijeta.

Vlasta Delimar rođena je 1956. u Zagrebu. Nakon završene škole primijenjene umjetnosti stupila je na umjetničku scenu, negdje

1979/80. Do danas ima 20 izvedenih performansa i živih slika, te 12 samostalnih izložbi. Feministički sindrom, zbog neprihvatanja agresivnog supstrata svijeta, u pozadini je uspostavljene borbe za sveto pravo ličnosti, koja nešto jako hoće a nešto jako neće. Osjeća sudbinu Fride Kahlo i artistske izvedbe Christiana Boltanskog. Dva braka, jedna kći, jedan brat, nepoznati broj ljubavi. Osam godina života u Koprivnici, prve najlonke u 11. godini. Drži većinu stvari, u životu, slučajnim. Druželjubiva, i jednom nagrađena.

(Tekst nastao u povodu nastupa u Studiju Galerije suvremene umjetnosti u Zagrebu, u travnju 1989. godine.)

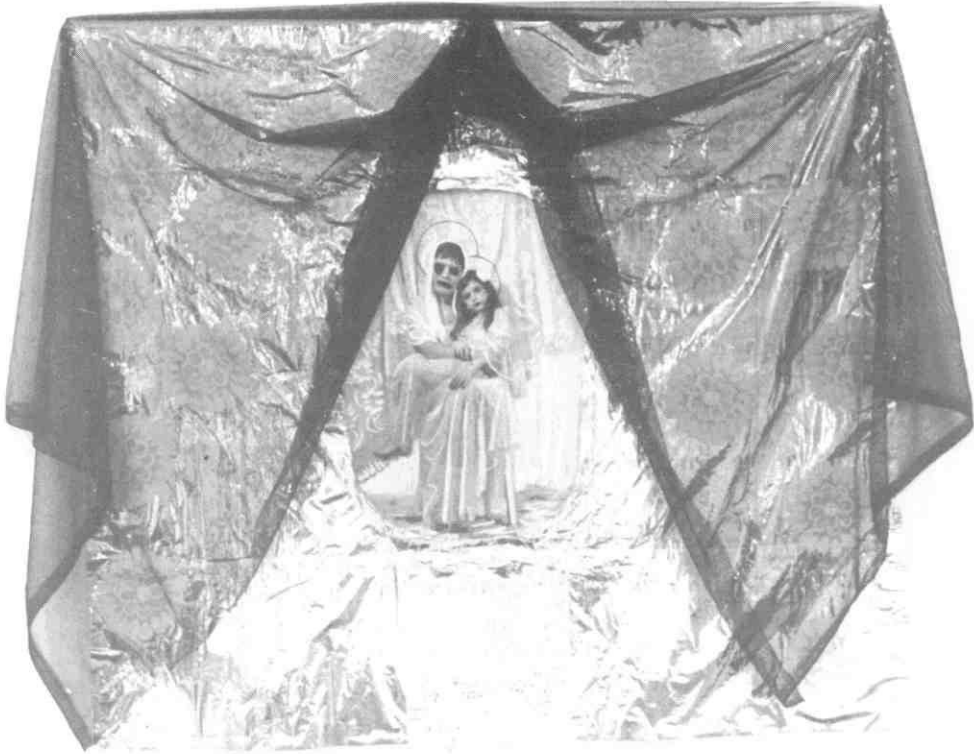
Kopno, hotimičnost

“Prijatno širenje”. Umjetnost je jedno područje funkcioniranja mašinerije života. Vlastin način bioelektrike u univerzalnom carstvu odmotavanja životnih sila u odjeći priča. Ne s pomoću umjetnosti, već za vrijeme te umjetnosti (pravljenje, postavljanje, davanje i komuniciranje), ostvaruje se opuštenu smisao (uključenosti). Hotimičnost je očigledna.

Može li ona zamišljati neki panteon ranih bogova (funkcija) iz kojih suklja rukovanje? Njezino nestrpljenje pred promjenom nosilaca očinstva. Ima li slobodnih ruku za bogove? Njezine se radnje ipak koriste prirodnim kanjonima, koritima, rupama. Ona ne može shvatiti kopno, onda kada se shvaćanjem bavi, bez nokata, zubi. Kairos mikroprelaska/pretakanja osjetljivih prednosti pojedinog spola. Tako polagani raspored da postaje sveto, nuđenje predmeta/hostije (Tužna radost u jezgri ljudske akcije). Uzvišeno, ljudski promet.

Ona je spašena historije. Time je ostala čistoća puta, od gumba do proreza, kada su funkcije predmeta samo dio fenomenalnog. Jer, iza svake stvari stoji neuvjerljivost koja patetično funkcionira. Slučaj, dio iznutrice. Izrazito ženski gazda stvari. Posao

“egzemplifikacije je autorefleksivna semiotička relacija suprotstavljena denotativnom ukazivanju”. Znakovni odnos egzemplifikacije sastoji se u tome da neka stvar potpuno zaposjedne neka svojstva sebe same i da se istodobno i cilja na nju. Takav je njezin rad “na mrtvim materijalima, kao barok”. Ali to mrtvo nije nimalo iščezlo. Na površini je stvari koja je svečana množina. To je gotovo degradacija simboličkog na jedan aspekt. Površina znači neutralno čitanje (svih kutova priče), primanje prema interesu koji imamo u svrhu nekog zemaljskog cilja. (Objektivnost simboličkog jedan je od mnogih hotimičnih interesa odnosno fikcija kojima se upravljamo u životu.) A diskurs površine nije vodič, nego sinkronitet, neizdiferenciran i neprijemčiv za jezički ušančen subjektivitet, bilo stvaraoča bilo receptora. Teatralnost površine, kako u vizuelnom tako u pragmatičnom smislu, konkretne predstavljачke psihičke sintagme, u materijal je dovedeni koncept ljubavi. Kod Vlaste, čiji su radovi/rituali 100% površine, čak i u svojim udubljenjima i agregatnim stanjima, ta teatralnost odnosi prevagu nad simboličkim, modernim čitanjem. (Primjer: citira se stvarnost a ne simbol i njegov kontekst.) Njezina umjetnost nema reference

prema stvarnosti kao velikoj priči humaniteta. To je izbačen svijet, nedostaje simbolička razmjena supstanci. Otuda nedoslovnost uspomena i prisutnost poze spoznaje u maniri dječjih aranžiranja s predmetima odraslih (otprilike je fiksiran: trenutak pred sjetno napuštanje nečega dogođenog). Jer ništa nije izgubljeno i prognano jednom zauvijek, svijet je pun množine na površini, gdje je sve pridodano svemu, simboličko je pritisnuto uz snagu ostvarene površine. To pridonosi jednom smjeru: tijelu zagledanom u sebe. (Tijelo - jedno od imena dogođene aglomeracije.) Artefakti su u istom polju s brigom, suzama, danom, sačuvanošću. Osjećajnost voli emancipaciju od njih, te gaji odnos prema njima koji je neiskazivo očinski slab.

Izazvati zagonetku s pomoću fotografiranog mesa? Tko zna. Beskraj svakodnevice vlasništva, i užasno privatna briga, zajedno u šutljivu grlu, ali sa šarenim indiferentnim uspomenu-brigama. Svaki je trag bio želja. Sađenje vrtoglavice u granice radova. Ekstaza sažete komunikativnosti: hoću čuti, i imperativno: gledaj (miriši, želi). Vlastina silovitost u prizorima potječe, možda, od pohlepe za izmjenom fiktivnih vlasništava bola, i od slike profilirane otvorenosti. Promatrač kupuje (prizore, ostvarene okruženim srcem umjetnice). Dirljivi raspored sasvim bijelog konteksta, mekano tkivo na hridi, snaga neodređene smrti, ljepota ljubavi, dodiri drhtanja u otvorenom tijelu, možda i beskrajni omotači oko jezgre koja hoće ljubav u malom svečanom disanju. Strast neusporediva sa skrivanjem. (Očito je riječ o onom "što se ne da komunicirati".) Izvjesnosti više nemaju pouzdan temelj.

Disperzija plača u Vlastinim budnim radovima. Ono što je romantično postaje ono što je stvarno. Nemušta pričljivost jednog bića koje živi svašta. Njezina gestička energija pravljenja radova i tzv. vječita okomitost oltara (oltaričnost dokida psihološku sumnju smjera), s lijepim dostatnim imperijem slika. Oklop. Mitska energija estetskih iskustava koja horizontalno prebiva kao nuđenje. Stalno jednako. Imaginarni križ kakav tvori trag strahopoštovanja oko izdahnutog zraka, i polagane, spore, obrubljene spoznaje.

Sjećam se kritičke teorije svijeta svakodnevice - "Kakvo tijelo - takva umjetnost" (Barth). Ta činjenica ovdje govori o ležernoj prevagi sebi upućene energije, kada su lice i udovi bezbroj puta transplantirani kao psihičke površine u radove. "Situacijski bljeskave mitogene smislene figuracije koje se stvaraju samo tada kad se privremeno ukinu sva racionalna osiguranja", kao: voljenje drugog, čekanje, zaključivanje. Iz te vatre svega, skrućuje se talog rasipanog značenja sebe i drugih. Slobodna, nevezana energija, kruta u svom biću, dijagonalno u namjeni, stvara nepomično pričanje (scene kutija, prizori vela, upornost vlastita lika, izgubljenost okomitog rješenja katarze). U nekoj privilegiranoj interpretaciji ili povlaštenom diskursu Vlastini bi radovi bili jednosmjerno psihološko nuđenje, gdje bi gledaoci skidali s Vlastinih usana, udova, vagine sađeni sloj mazohizma, zatim Elektru, Medeju, Euridiku. Ali zbivanje je ipak tako malo totalno. Kutija i tovarenje oštih komada slučajnog života Vlaste Delimar vlasništvo je ponovljivosti, uključivosti i fiksirane

odsutnosti nadređenog bića. Iako ta slučajna beskrajanost (ta je sintagma moj domet osjećanja svijeta) Vlaste ne isključuje neka bliža određenja, kao: njezin bonapartizam, adamičnost želje, veliku radnju okamenjivanja što je predočuje pomirljivo gledanje, itd. Sve to u jednom tijelu, jedinici ljudskog vremena. Mogla bi jednom reći: pojest ću te, ljubavi, iz pradavnih razloga. Kićena nemilosrdnost koja nakon dugog zurenja u majčinske geste izlazi iz srca, kao prozirnost koja osigurava pogledanje unatrag. Nemogućnost psihičkog dešifriranja svijeta i verificiranja pogotovo s pomoću emocionalnih stepenica, neulovljivost novih želja koje, na temeljima smrti nekih želja, svjedoče pravadno razmnožavanje u sjeni igre ravnoteže.

“Glavni je životni cilj - opravdati se. Opravdati se znači prirediti ritual” (Pavese). Onda Vlasta stavlja ruke u stvari. Princip kutije (kuće, vagine, omotanog prostora, prijateljskog kruga) i opširan diskurs pozornice kontaktni su elementi o oceanu konotacije, ili božanstvenoj plimi hranjivih skloništa. Tko zna što sve nema ono što se priprema da bude vidljivo. Opširnost gađenja, mrcvarenje tajne. Jer, prvo: tajna je za druge, a ne za nju. Njezino je razrješenje da je tajna lažna (namatanje sna) kao što je svako fiksiranje osnove emocije lažno, odnosno opterećeno tzv. smislom. Drugo: da se gađenje obnavlja, a ono zapravo doista ipak odlazi u nepovrat pojedinca. Umjetna oka, artefakti koji leže na mjestu odigravanja, primjer su bezizlaza značenja bez grubosti alibija. Ali, koliko vrsta ptica, toliko mogućih vrsta krletki. Nešto kao popis grljenja. Naprosto istiskivanje karaktera iz kolonije mesa, žene voditeljice izbora rođenja. Pojmovi su odbačena krv, kroz mjesec, godinu. Hrabrost je: baratanje šarenim umrlim stvarima. Mana ili most. Kiše padaju u nebo. Tako stvari padaju u svoja imena. Padanje u radove višeslojni je pristanak. Ali, pravo da je povraćeno samozadovoljstvo, bez okolice smrti kao nečega nadređenog emociji. Postojanje je krak, ali kako su okomito položena strujanja, sve je prozirna jedinstvenost. Nema zaključaka. Seljenje je vječita sezona lova. Koloniziranje tzv. okoline koja bi omogućivala nešto takvo ako kažemo: umjetnost, međutim, žege u materiji. Ne zaželjene, već slobodne, namirene u boljoj situaciji nutrine, gdje je igra: da ono što postoji - to je već i namireno. Ipak - umjetnost. Nešto raspoloživo. Ali, ni ispovijed ni analiza, ni slika kao vremensko-prostorni predumišljaj, ni očaj-grč-ljepota, ni arhetip, ni mimikrija mimetike, naprosto

nikakvo nadoknađivanje u referencama. Sve. Dakle - ništa. Poruka mesa, dijaspora emocija u profilima poplave.

Poznato je da se ljudi na kraju nečega uvijek zadovolje malim. Vlasta je u središtu, nešto golemo kao lav, osmica, svod. Zaleđeni maksimalizam u radovima-skloništima. Nježna skladišta. Psihologijski bi se reklo: da ona ne putuje nikamo, ni malom ni cilju (toj okrutnoj i jednoličnoj izmišljotini). Takva vrsta svjesnosti, vijugajući, mora proći kroz sve moralne suprotnosti. Međuprostor gdje lepršaju sve euforije istina, naplakana sjećanja, odušćena patnja sentimentalnih kontradikcija, samorođene nježnosti koje su abortirale. Uspomene na funkcioniranje emocija u hotimičnom prostoru trajnog egzibicionizma, uspomene na baš taj “središnji uzorak egzibicionizma”. Neusporedivost kao solidan kapital daljnjih istina (takvih nekih ljudskih komada). Izum stepenica dirljiv je ali se može pojmiti njihovo izbjegavanje, penjanje uza zid. Naše je nevjerovanje moćno. Ono gradi zlatan slučaj volje, iz dubine ožalošćene spoznaje. Amor fati je dvorište. Egipatska nepomičnost tih njemačkih elemenata prizora: kutije, boje šume stvari, impostacije tijela na svoju golotinju, romantično osjećanje važnosti pojedinca, jest aglomeracija Egipta, Njemačke i Vlaste Delimar. “Istrajnost koja je izražena u intenciji žalosti rođena je iz njezine odanosti prema predmetnom svijetu” (Benjamin). Bezdan asorpcije koji dopušta da ostane od bure života malo pepela. A teatar je vlastitog tijela tu, baš između egipatskih stupova-lotosa da ostvari germanske boje namještaja i razbaca komade mesa. (Teatar; tijelo je inkompatibilno s tim još uvijek dogovorom.) Ona tako podiže željezo afekata i gubi rokove života. Naposljetku, odana je svojoj javnosti. Arhetip (uvjetno rečeno): lice-(etički) ukras, moguće je mjesto rođenja Vlastine glave, jednog univerzalnog komada svijeta, koji daruje žeđ. Umireni, kao sašiveni iz emocija, artefakti prelaze preko toga kao most preko sebe. Nema materijalizacije zaustavljanja, i nema središta sadržaja. Budući da se ne da iskomunicirati, mala priča bez sadržaja nudi činjenicu načina. Forma toga estetskog darivanja: uspomene koje su ozlijeđene nastupom, trivijalne stvari iz tuđih ruku, nesumnjivo značenje zaborava kroz fizičke surrogate, mekane ruke u akciji. Sve se to umnožava, jednom iz ganuća, drugi put iz voajerske ljubavi, ali ipak ostaju nevoljeni svi ti toplo-hladni momenti pravljenja umjetnosti. Eto ih njima samima. Ne mogu više.